

VPRAŠALNIK ZA IZVRŠNEGA PODPREDESEDNIKA

Maroš Šefčovič

Izvršni podpredsednik za evropski zeleni dogovor, medinstitucionalne odnose in predvidevanje

Vprašanja Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane

1. vprašanje:

Katere konkretne ukrepe boste sprejeli, da se bo okoljski pravni red, vključno z nedavno sprejeto zakonodajo v okviru zelenega dogovora, izvajal v popolnosti in pravočasno?

Ali bo Komisija opravila analizo naložbene vrzeli za vsako državo članico, da bi lahko izpolnili okoljske cilje – in

Ali bo Komisija predlagala ukrepe za mobilizacijo potrebnih naložb za zeleni prehod, po možnosti z dodatnimi in novimi možnostmi financiranja?

Kaj boste storili, da bi zagotovili nadaljnji napredek pri doseganju ciljev zelenega dogovora? Ali lahko predložite pregled vseh ukrepov in predlogov, ki naj bi bili sprejeti?

Evropski zeleni dogovor, ki je naša agenda za rast, je nujen za boj proti podnebnim spremembam in izgubi biotske raznovrstnosti. Kot izvršni podpredsednik bom poskrbel, da bo evropski zeleni dogovor še naprej uspeval; to vključuje izvajanje dogovorjene zakonodaje, dokončanje predlogov, o katerih potekajo pogajanja, in njihovo dopolnjevanje z dodatnimi ukrepi, kadar je to potrebno. Evropska unija je z zelenim dogovorom začela prehod celotne družbe in gospodarsko preobrazbo, zato bo treba delo še nadaljevati.

V okviru evropskega zelenega dogovora sta sozakonodajalca doslej dosegla dogovor o 24 novih zakonodajnih aktih EU in glede na število obravnavanih zadev jih v bližnji prihodnosti pričakujem še veliko več. V prihodnjih mesecih se bom močno osredotočil na izvajanje. To nikakor ne pomeni, da sta zeleni dogovor in zeleni prehod dokončana. Nasprotno, storiti je treba še marsikaj, tudi za obdobje po letu 2030, zato bom vsa svoja prizadevanja usmeril v priložnosti, ki se ob tem porajajo.

Da bi nova zakonodaja prinesla resnične spremembe na terenu, so potrebna znatna prizadevanja na vseh ravneh.

Komisija je vedno poudarjala izvajanje, da bi zagotovila, da predlogi, ki jih pripravimo, pozitivno vplivajo na življenje državljanov in podjetij. Ta prizadevanja želim preoblikovati v dejavno spremljanje konkretnih ovir, s katerimi se soočamo, in priložnosti, ki se bodo morda odpirale. Zavežujem se, da bom še naprej sodeloval z ostalimi komisarji in komisarkami, da bi hitro dosegli za to potrebni usklajeni odziv. V partnerskem duhu bom sodeloval z Evropskim parlamentom, Svetom in nacionalnimi organi. Evropski parlament bom redno obveščal o napredku pri izvajanju vodilnih predlogov v zvezi z evropskim zelenim dogovorom.

Da bi bilo izvajanje predlogov uspešno, menim, da mora Komisija zagotoviti podporo, vendar po potrebi poskrbeti tudi za njihovo uveljavitev. Osredotočiti se nameravam na tri konkretne korake za zagotovitev kakovosti in pravočasnega izvajanja:

- prvič, ohranjal bom red in odprt dialog z vsemi akterji. Redno se sestajam s ključnimi deležniki, da bi se seznanil z njihovimi stališči o izvajanju prava EU v praksi. Tako nameravam na primer organizirati zelene socialne dialoge, da bi državljanom in državljanom omogočili, da izrazijo svoje mnenje, organizirali pa bomo tudi vrsto dialogov o čistem prehodu z industrijo, kot je napovedala predsednica v svojem govoru o stanju v Uniji, pri čemer bo prvi posvečen vodiku. Potekali bodo tudi dialogi z deležniki v kmetijstvu, ki so ključni partnerji pri doseganju naših okoljskih ciljev. Nameravam biti vključujoč ter zbrati različna stališča in interese, tudi iz znanstvene skupnosti in civilne družbe;
- drugič, za uspeh zelenega dogovora je potreben proces preobrazbe, ki zahteva obsežne naložbe, za kar je na voljo podpora s strani EU brez primere. Komisija pomaga državam članicam in jih usmerja k učinkovitemu izvajanju z organizacijo rednih izmenjav mnenj o politikah. Komisija za izboljšanje

upravne zmogljivosti držav članic zagotavlja tehnično pomoč pri oblikovanju in izvajanju potrebnih reform v državah članicah¹; organiziramo tudi usposabljanja o okoljskih zadevah za nacionalne sodnike, tožilce in sodno osebje. Cilji porabe v proračunu EU pričajo o tej podpori prehodu. V praksi to pomeni vključevanje okoljskih ciljev v načrte za okrevanje in odpornost, sklade kohezijske politike, vključno s Skladom za pravični prehod, skupno kmetijsko politiko itd., s čimer bomo zagotovili, da bomo v večletnem finančnem okviru izpolnili podnebne cilje in cilje biotske raznovrstnosti. Komisija želi zagotoviti, da se z uporabo sredstev EU ali državne pomoči ne škodi okolju, temveč prispeva k okoljskim prednostnim nalogam. Splošneje gledano ukrepi, sprejeti v okviru trajnostnega financiranja, kot je taksonomija, usmerjajo zasebno financiranje v okoljsko trajnostne naložbe;

- tretjič, Komisija je v skladu s svojo vlogo varuhinje pogodb pripravljena začeti postopke za ugotavljanje kršitev, kadar se pravni red Unije ne uporablja pravilno. Evidentiranje kršitev in priprava s tem povezanega pravnega postopka sta lahko zahtevna, vendar je veliko število postopkov za ugotavljanje kršitev v zvezi z okoljskim pravom² odraz stalnih prizadevanj Komisije za izvrševanje zakonodaje, pa tudi praktičnih težav na terenu. Stroški neizvrševanja veljavne okoljske zakonodaje EU so ocenjeni na približno 55 milijard evrov letno (kot je navedeno v sporočilu Komisije o izvrševanju iz leta 2022³). Ta številka kaže pomen dobrega izvrševanja evropskega zelenega dogovora in je razlog, zakaj sta v moji poslanici⁴ izvajanje in izvrševanje navedena kot glavna prednostna naloga.

Komisija je leta 2022 pripravila najnovejšo različico svojega poročila o izvajanju okoljske politike. S tem so bili za vse države članice opredeljeni prednostni ukrepi, ki se spremljajo v vsakem naslednjem poročilu. Tako so na primer po zaslugi naših izvršilnih ukrepov vse države članice v nacionalno zakonodajo prenesle okvirno direktivo o odpadkih, kar jim bo pomagalo doseči prehod na bolj krožno gospodarstvo in zmanjšati strateške odvisnosti, npr. z dostopom do recikliranih surovin namesto primarnih. Komisija je junija lani sprejela „poročila o zgodnjem opozarjanju“, v katerih je opredelila države članice, pri katerih obstaja tveganje, da ne bodo izpolnile ciljev recikliranja do leta 2025 iz okvirne direktive o odpadkih ter direktive o embalaži in odpadni embalaži, ter dala posebna priporočila.

Komisija je bila pred kratkim zelo dejavna pri izvajanju direktive o plastičnih proizvodih za enkratno uporabo, saj so bile v zadnjih dveh letih sprejete smernice in dva izvedbena akta. Naše delovanje že prinaša sadove: med letoma 2014 in 2021 smo prepolovili število območij kakovosti zraka v neskladju s pravili EU v zvezi z mikrodenci PM10, število območij v neskladju s pravili glede dušikovega dioksida NO₂ pa smo zmanjšali za pet. To neposredno izboljšuje zdravje ljudi.

Naložbe so bistvenega pomena za uspeh zelenega dogovora ravno zato, ker je zeleni dogovor naša agenda za rast. Komisija je na primer leta 2020 predložila oceno⁵ potreb po naložbah za uresničitev ciljev za leto 2030. Te je zdaj treba dopolniti in posodobiti. Države članice trenutno posodabljaajo svoje nacionalne energetske in podnebne načrte v okviru svežnja „Pripravljeni na 55“ in načrta REPowerEU. Države članice v načrtih ocenjujejo potrebe po naložbah za doseganje podnebnih in energetskih ciljev ter opisujejo, kako nameravajo uporabiti razpoložljiva sredstva EU in pritegniti naložbe.

V naslednjem koraku bo Komisija ocenila prejete osnutke posodobljenih načrtov pred koncem tega leta. To bo priložnost za izmenjavo mnenj o analizi potreb po naložbah, ki jo bodo opravile države članice. Zavezujem se, da bom pri teh vidikih še naprej sodeloval z državami članicami. Kot je predvideno v uredbi o upravljanju, bo Komisija Parlament in Svet obvestila o izvajanju načrtov v okviru poročila o stanju energetske unije, da bosta lahko obravnavala napredek, ki ga je energetska unija dosegla pri vseh razsežnostih energetske in podnebne politike, ter opredelila morebitne naložbene vrzeli.

Na splošno so za vse sklope zelenega dogovora potrebne **znatne naložbe, proračun EU pa je usmerjen v pomoč pri njegovi podpori**. V večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 naj bi odhodki za podnebne ukrepe, vključno z instrumentom NextGenerationEU, dosegli 33 % porabe EU, kar presega dogovorjeni cilj 30 %. Samo v letu 2022 je za podnebne cilje namenjenih 119 milijard evrov (36 % proračuna EU, vključno z instrumentom NextGenerationEU). Podpiral bom prizadevanja za povečanje letne porabe v okviru večletnega finančnega okvira za cilje biotske raznovrstnosti, in sicer s 7,5 % v letu 2024 na 10 % v letu

¹ Instrument za tehnično podporo državam članicam EU zlasti zagotavlja prilagojeno tehnično strokovno znanje za oblikovanje in izvajanje reform na številnih področjih politike, vključno z zelenim prehodom (npr. podnebni ukrepi, krožno gospodarstvo in energetski prehod).

² Trenutno je na področju okolja 354 aktivnih kršitev, od tega 60 zaradi nesporočanja in 294 zaradi neskladnosti ali nepravilnega prenosa v nacionalno zakonodajo, slabe uporabe ter neuspešnega ali poznega pregleda, sprejetja in poročanja. Večina teh primerov zadeva odpadke (95), vodo (88), zrak (74) in naravo (70).

³ [COM\(2022\) 518 final](#).

⁴ [mission-letter-Maroš-Šefčovič-2023_en_0.pdf \(europa.eu\)](#).

⁵ [EUR-Lex - 52020SC0176 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#).

2027. Poleg sredstev iz večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 je Komisija evropski zeleni dogovor umestila v samo središče gospodarskega okrevanja, saj je kot cilj določila, da se 37 % sredstev mehanizma za okrevanje in odpornost nameni podnebjju.

Poleg tega načrt REPowerEU, ki je bil uveden maja 2022 kot odziv EU na svetovno energetske krizo, pri doseganju varne, cenovno dostopne in čiste energije temelji na mehanizmu za okrevanje in odpornost. V okviru tega načrta mehanizma za okrevanje in odpornost države članice prejemajo podporo pri pripravi ključnih reform in naložb za hitro odpravo odvisnosti EU od ruskih fosilnih goriv ob sočasnem spodbujanju brezogljičnih virov in energetske odpornosti. V okviru načrta REPowerEU je državam članicam na voljo skupaj skoraj 270 milijard evrov. Komisija trenutno ocenjuje ta poglavja REPowerEU, ki so jih predložile države članice.

Gre za doslej največja prizadevanja za zeleno financiranje, zlasti za uvajanje energije iz obnovljivih virov in energijsko učinkovitost. Vendar moramo to hitro uresničiti tudi na terenu.

Da bi okrepili socialno komponento, bo hitro in ambiciozno izvajanje Socialnega sklada za podnebje bistveno za zagotavljanje podpore našim državljanom in državljanke pri soočanju s stroški zelenega prehoda in zagotavljanju, da nihče ne bo zapostavljen. Zlasti bom pozoren na vzpostavitev novega Socialnega sklada za podnebje v naslednjem letu, da bi najbolj ranljiva gospodinjstva in mala podjetja lahko izkoristila podporo že pred začetkom novega sistema trgovanja z emisijami za stavbe, cestni promet in dodatne sektorje.

Poleg tega moramo dodatno pospešiti razvoj in proizvodnjo ključnih tehnologij za zeleni prehod, da bo lahko evropski zeleni dogovor še naprej vir rasti in konkurenčnosti. Pri tem so potrebna dodatna sredstva. Nova platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP) bi lahko spodbudila in okrepila obstoječe instrumente EU za hitro uvedbo finančne podpore za uvajanje kritičnih tehnologij, potrebnih za zeleni in digitalni prehod. Platforma STEP bo zagotovila prožnost obstoječih instrumentov financiranja. Glede na splošne omejitve je Komisija predlagala ciljno usmerjene proračunske okrepitve v višini 10 milijard evrov za nadaljnje povečanje naložb, ki izhajajo zlasti iz programa InvestEU, sklada za inovacije ali Evropskega sveta za inovacije. Te okrepitve bi skupaj lahko privedle do dodatnih naložb v višini do 160 milijard evrov.

Nazadnje, izziv je tako obsežen, da samo javne finance ne bodo zadostovale in je za podporo zelenemu prehodu potreben zasebni kapital. Zato bom pospešil sodelovanje z vlagatelji, da bi mobilizirali zasebni kapital in ga usmerili tja, kjer je to potrebno, v skladu s Pariškim sporazumom in Kunminško-montrealskim svetovnim okvirom za biotsko raznovrstnost ter izkoristili orodja in okvire za trajnostno financiranje, ki jih je EU vzpostavila v zadnjih letih.

Za uspešen zeleni prehod je ključnega pomena, da imajo ljudje, industrija in deležniki sredstva in spodbude za naložbe v čiste in krožne tehnologije ter okoljsko bolj trajnostne poslovne modele.

Kot je bilo napovedano v načrtu RePowerEU in v govoru predsednice o stanju v Uniji, bom preučil tudi organizacijo združevanja povpraševanja po vodiku na podlagi pozitivnih izkušenj z organizacijo združevanja povpraševanja po plinu v okviru energetske platforme EU. To bi omogočilo povezovanje potencialnih mednarodnih proizvajalcev vodika z evropskimi odjemalci, EU pa bi lahko izkoristila svojo politično in tržno moč ter zagotovila oskrbo z vodikom po dostopnih cenah, s čimer bi se zmanjšala potreba po javnofinančni pomoči.

Predlogi, ki smo jih predstavili v okviru evropskega zelenega dogovora od začetka delovanja te Komisije, so začrtali našo pot do let 2030, 2040 in 2050. Ambiciozne cilje prenašajo v zakonodajo ter zagotavljajo okvir podpore za zeleni prehod in povečanje odpornosti. Izboljšali bodo življenje naših državljanov in državljanek ter zagotovili nov potencial rasti za naše gospodarstvo in podjetja. Za uresničitev teh predlogov so potrebne tudi pomembne spremembe v načinih proizvodnje in potrošnje.

Zavedamo se velikih pričakovanj, ki izvirajo iz evropskega zelenega dogovora. EU si močno prizadeva za zeleni prehod. Njegov uspeh je odvisen od stebrov evropskega zelenega dogovora, ki podpirajo in krepijo eden drugega. Zato moramo doseči napredek pri tej agendi ob sodelovanju z državljanom in podjetji. Želim biti zelo ambiciozen pri zagotavljanju oprijemljivih in trajnih koristi za ljudi ter pomoči podjetjem, da izkoristijo priložnosti, ki jih prinaša.

Zato je ključnega pomena, da vse zadeve v zvezi z zelenim dogovorom sklenemo s postopkom soodločanja. Skupaj z ekipo komisarjev in komisark za zeleni dogovor si bom neutrudno prizadeval zagotavljati podporo vam in Svetu. Hkrati bo Komisija še naprej uresničevala svojo agendo za zeleni dogovor s pobudami, kot so sveženj o vetrni energiji, odpornost v zvezi z vodo, podnebni cilji za leto 2040, načrt za spodbujanje izboljšav elektroenergetskih omrežij, delovni program za okoljsko primerno zasnovano in strategija za upravljanje ogljika v industriji. Kot izvršni podpredsednik, pristojen za boljše pravno urejanje, posvečam posebno pozornost zagotavljanju, da so vsi predlogi dobro pripravljene, da so v njih cilji jasno opredeljeni ter da temeljijo na znanosti in široki dokazni podlagi.

Jasno je, da je to prvi komisarski kolegij z mandatom in agendo zelenega dogovora, prav gotovo pa ne bo zadnji. Ponosen sem na to, da bom k njemu prispeval tudi sam.

2. vprašanje:

Kako boste uresničili cilje krožnega gospodarstva in ničelnega onesnaževanja?

Ali lahko potrdite, da bo revizija uredbe REACH predlagana brez nadaljnega odlašanja, in kako nameravate v zvezi s tem izboljšati registracijo in oceno dodatkov, zlasti njihovih kumulativnih učinkov?

Jasno razumevanje naših ambicij za krožnost v celotnem gospodarstvu in zagotavljanje potrebne pravne varnosti sta osrednjega pomena za evropski zeleni dogovor in ključnega pomena za konkurenčnost in odprto strateško avtonomijo EU. Naša politika je opredeljena v **akcijskem načrtu za krožno gospodarstvo**⁶, sprejetem marca 2020. Kot je navedeno v evropskem zelenem dogovoru, je naš splošni cilj ločiti gospodarsko rast ne le od emisij, temveč tudi od rabe virov, omogočiti razvoj in uporabo krožnih tehnologij, vzpostaviti dobro delujoč trg sekundarnih surovin in spodbuditi krožne poslovne modele, s čimer bi povečali našo industrijsko konkurenčnost na svetovni ravni. Krožnost bo spodbudila učinkovito rabo virov, naš model rasti pa bo z njo postal bolj trajosten in odporen na izzive v zvezi z energijo in zanesljivostjo oskrbe s surovinami. Močnejši kot smo na področju krožnosti, več delovnih mest in inovacij v Evropi ustvarjamo in čedalje manj smo odvisni od drugih, kar prinaša velike koristi za podnebje in naravo.

Številne pobude v okviru akcijskega načrta za krožno gospodarstvo so že bile sprejete.

Impresiven primer je uredba o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke⁷, o kateri še potekajo pogajanja. Predlog vzpostavlja okvir za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovane posameznih skupin izdelkov, da bi pomembno izboljšali njihovo krožnost in energijsko učinkovitost ter druge vidike okoljske trajnostnosti. Do leta 2030 lahko novi okvir za trajnostne izdelke prinese za 132 milijonov ton ekvivalenta nafte prihranka primarne energije, kar ustreza približno 150 milijardam kubičnih metrov zemeljskega plina, kar je skoraj toliko, kot je bilo uvoženega ruskega plina v EU leta 2021. Novi digitalni potni list izdelkov, ki bo zagotavljal informacije o okoljski trajnostnosti izdelkov, bo potrošnikom in podjetjem pri nakupu pomagal ozaveščeno izbirati izdelke, olajšal ponovno uporabo, popravilo in visokokakovostno recikliranje ter izboljšal preglednost o vplivih življenjskega cikla izdelka na okolje. Delo se bo nadaljevalo z ambicioznim programom za njegovo uvedbo, začeti z izdelki, pri katerih je mogoče doseči največ koristi iz naslova okoljske trajnostnosti. Pričakujem, da bo Parlament zagotovil, da bo ta zadeva čim prej zaključena, da bomo lahko delo še pospešili.

Še en primer dosežkov je sprejetje uredbe o trajnostnih baterijah, ki je začela veljati avgusta lani. Baterije so nepogrešljiv vir energije. Poleg tega so ključna tehnologija pri prehodu na podnebno nevtralnost in bolj krožno gospodarstvo. Svetovno povpraševanje po baterijah hitro narašča in naj bi se do leta 2030 povečalo za 14-krat. EU bi lahko zajemala kar 17 % tega povpraševanja. Uredba o baterijah bo zagotovila, da bodo baterije v prihodnosti imele majhen ogljični odtis, da bo v njih minimalna količina škodljivih snovi, da bodo potrebovale manj surovin iz držav, ki niso članice EU, ter da se bodo v Evropi v veliki meri zbirale, ponovno uporabile in reciklirale. To bo podprlo prehod na krožno gospodarstvo, povečalo zanesljivost oskrbe s surovinami in energijo ter okrepiło strateško avtonomijo EU. V sedanjih energetskih razmerah bodo nova pravila spodbujala razvoj konkurenčne trajnostne industrije baterij, ki bo podpirala prehod Evrope na čisto energijo in neodvisnost od uvoza goriva. Poleg tega bo zagotavljanje pravne varnosti dodatno prispevalo k sprostivni obsežnih naložb in povečanju proizvodne zmogljivosti za inovativne in trajnostne baterije v Evropi, da se bomo lahko odzvali na hitro rastoči trg.

Prav tako si bom po najboljših močeh prizadeval, da se drugi pomembni tekoči zakonodajni postopki s sozakonodajalcema zaključijo. To so na primer uredba o embalaži in odpadni embalaži, uredba o pošiljkah odpadkov, nedavno predloženi predlog uredbe o izrabljenih motornih vozilih in ciljno usmerjena revizija okvirne direktive o odpadkih, vključno z razširjeno odgovornostjo proizvajalca za tekstil in s cilji glede zmanjšanja količine zavržene hrane. Z industrijo in drugimi deležniki bom sodeloval tudi pri iskanju načinov, kako spodbuditi uvajanje krožnih poslovnih modelov, od ponovne uporabe in popravila do izdelkov kot storitve in obratne logistike, ter kako povečati krožnost materialov in zagotoviti večjo ponudbo in konkurenčnost visokokakovostnih recikliranih materialov.

Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal⁸ in trajnostna strategija za kemikalije sta stebra

⁶ COM(2020) 98 final.

⁷ COM(2022) 142 final.

⁸ COM(2021) 400 final.

evropskega zelenega dogovora, ki dopolnjujeta podnebne ukrepe in ukrepe za biotsko raznovrstnost za reševanje trojne krize planeta – podnebne krize, krize biotske raznovrstnosti in onesnaževanja. Ključnega pomena je tudi varovanje zdravja naših državljanek in državljanov.

Zavezali smo se, da bomo do leta 2050 zmanjšali ravni onesnaženosti zraka, vode in tal na takšne ravni, ki ne škodujejo niti zdravju ljudi niti biotski raznovrstnosti. Čisto in krožno gospodarstvo, ki ga poganja čista energija, je ključnega pomena za uresničitev tega cilja.

Akcijski načrt za ničelno onesnaževanje zraka, vode in tal bo poleg tega okrepil vodilno vlogo EU na področju zelenega, digitalnega in gospodarskega sektorja, hkrati pa ustvaril bolj zdravo in socialno pravičnejšo Evropo. To bomo dosegli zlasti s spodbujanjem kolektivnih sprememb v naši družbi, izpostavljanjem rešitev ničelnega onesnaževanja, ustvarjanjem živih laboratorijev za zelene digitalne rešitve, spodbujanjem digitalnih rešitev za ničelno onesnaževanje ter spodbujanjem znanja in inovacij. Jasen primer je revizija direktive o industrijskih emisijah. Na podlagi revidirane direktive se bodo povečala naložbe v nove, čistejše tehnologije, pri čemer se bo upoštevalo rabo energije, učinkovito rabo virov in ponovno uporabo vode, hkrati pa preprečilo vezanost na zastarele tehnologije, podprlo bolj trajnostno rast sektorjev, ki so ključni za izgradnjo čistega, nizkoogljičnega in krožnega gospodarstva, obenem pa zagotovilo boljše izvajanje s strožjim nadzorom nad emisijami v zrak in vodo. Poleg tega predloga smo predlagali še strožja pravila o industrijskih emisijah, onesnaževalih zunanjega zraka, površinskih in podzemnih vodah ter čiščenju komunalne odpadne vode, pa tudi popolnoma nove določbe o naših tleh. Strožja pravila bodo zagotovila znatno zmanjšanje onesnaževanja do leta 2030 kot korak k doseganju dolgoročnega cilja ničelnega onesnaževanja do leta 2050. Predlogi pa imajo tudi močno socialno razsežnost. V EU na primer zaradi onesnaženosti zraka vsako leto prezgodaj umre prek 300 tisoč ljudi. Skupine z nizkimi dohodki so pogosto bolj izpostavljene, saj živijo bližje obremenjenim ulicam ali industrijskim območjem. Zato pozivam Parlament, naj čim prej sprejme še neobravnane predloge za ničelno onesnaževanje. Odločen sem storiti vse v svoji moči, da vam in Svetu pomagam doseči tak dogovor.

S temi ključnimi tekočimi zakonodajnimi ukrepi smo uspešno izvedli 75 % svojih ciljev v zvezi z devetimi vodilnimi pobudami in 33 ukrepi, napovedanimi v akcijskem načrtu za ničelno onesnaževanje. Zagotovil bom, da bomo do naslednjega leta dosegli nadaljnji napredek v skladu z našimi zavezami.

Spremljanje ničelnega onesnaževanja in obeti za leto 2022 so pokazali, da se obstoječa zakonodaja o onesnaževanju v vseh državah članicah še ne izvaja v celoti. To mora postati resnična prednostna naloga. Zagotoviti moramo tudi, da bo izvajanje učinkovito in medsektorsko. Skupaj s komisarjem Sinkevičiusom bom v letu 2024 predstavil posodobitev spremljanja in napovedovanja ničelnega onesnaževanja, da se preveri doseženi napredek in opredelijo ključna področja, na katerih so potrebna nadaljnja prizadevanja.

Da bi dosegli nadaljnje soglasje o potrebnem zelenem in digitalnem prehodu, se nameravam bolj osredotočiti na izpostavljanje pozitivnih primerov, kako prehod lahko deluje – in že deluje – v praksi. V podjetjih, gospodinjstvih, na delovnih mestih, v mestih in celotnih regijah. Ne gre le za znanstveni in tehnični izziv, temveč tudi za izziv komuniciranja in vključevanja.

Kar zadeva **politiko EU na področju kemikalij**, je trajnostna strategija Komisije za kemikalije, ki je bila predstavljena oktobra 2020, začrtala dolgoročno ambiciozno vizijo. Namen ciljno usmerjene revizije uredbe REACH, napovedane v strategiji na področju kemikalij za trajnostnost in akcijskem načrtu za ničelno onesnaževanje, je zagotoviti evropsko konkurenčno prednost in inovacije s spodbujanjem trajnostnih kemikalij, poenostavitvijo in racionalizacijo regulativnega postopka, zmanjšanjem bremena ter varovanjem zdravja ljudi in okolja.

Ocena tveganja je tudi v središču premislekov o mešanicah v pesticidih, tako imenovanih dodatkih. Komisija preučuje, ali naj se v prihodnjem pregledu uredbe REACH opredeli, da je treba dodatke registrirati v skladu z uredbo REACH, da bi zagotovila, da bi se pri oceni tveganja upoštevalo, da so ljudje lahko izpostavljeni številnim zadevnim snovem, ki imajo kumulativni učinek (t. i. učinek koktajla), in sicer z uporabo faktorja dodelitve za mešanice ali s posebno oceno tveganja.

Najti moramo ravnovesje, ki nam bo omogočilo, da izkoristimo priložnosti evropskega zelenega dogovora v industriji, zagotovimo konkurenčne prednosti EU in okrepimo inovacije s spodbujanjem uporabe trajnostnih kemikalij, poenostavitvijo in racionalizacijo regulativnega postopka ter varovanjem zdravja ljudi in okolja v skladu z zavezami iz trajnostne strategije EU za kemikalije. Trenutno potekajo temeljite analize in posvetovanja, da bi zagotovili, da bodo spremembe zakonodajnega okvira pomagale znatno zmanjšati nevarnosti za zdravje in okoljsko škodo zaradi kemičnega onesnaževanja ter obravnavati kemikalije, ki vzbujajo veliko zaskrbljenost, hkrati pa zagotovili razpoložljivost kemikalij, ki so bistvene za ključne tehnologije zelenega prehoda, zagotovili enake konkurenčne pogoje v primerjavi z našimi mednarodnimi konkurenti in preprečili preveliko upravno breme za evropska podjetja.

3. vprašanje:

Kdaj bo Komisija v luči strategije „od vil do vilic“ sprejela zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme in druge povezane pobude, kot so usklajeno obvezno označevanje hranilne vrednosti na sprednji strani embalaže, označevanje porekla, revizija zakonodaje o materialih, namenjenih za stik z živali, revizija zakonodaje o dobrobiti živali, vzpostavitev znanstveno utemeljenih profilov hranil in prepoved izvoza nevarnih pesticidov?

Kako se bodo upoštevale potrebe ustreznih deležnikov, vključno s potrošniki, proizvajalci, kmeti, gozdarji in podeželskimi skupnostmi?

Kot je napovedala predsednica Ursula von der Leyen v svojem govoru o stanju v Evropski uniji, bo Komisija začela strateški dialog o prihodnosti kmetijstva v EU. Ta strateški dialog bo prispeval k boljšemu razumevanju sedanjih in pričakovanih izzivov, upoštevanju pomislekov kmetov in državljanov ter sodelovanju pri trajnostnem prehodu kmetijskih sistemov. To bo tudi forum, kjer bo mogoče razpravljati o novih pobudah in jih nadalje razviti, kot so na primer ukrepi za dobrobit živali. Da bi bili ti predlogi uspešni, je pomembno pridobiti podporo zanje pri vseh deležnikih v dobavni verigi. Pregledali bomo, kaj je še treba storiti, da bi politike EU kar najbolje prispevale k prehodu na bolj trajnostno kmetijstvo.

Prehranska trajnost je bistvenega pomena za zdravje, okolje in prehransko varnost. Strategija „od vil do vilic“ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem, sprejeta leta 2020, je sestavni del evropskega zelenega dogovora. Določa pot do trajnostnega prehranskega sistema, ki zagotavlja prehransko varnost in varnost hrane, hkrati pa zagotavlja dostop do zdravih živil, ki prihajajo z zdravega planeta.

Brez prehoda na bolj trajnosten model kmetovanja, kot je določen v strategiji „od vil do vilic“ in strategiji za biotsko raznovrstnost, bo prehranska varnost srednjeročno in dolgoročno resno ogrožena. Pri prehodu so ključni partnerji kmetje, gozdarji, lastniki zemljišč, prodajalci na drobno in potrošniki.

Prenovljena skupna kmetijska politika za obdobje 2023–2027 veliko bolj prispeva k ciljem evropskega zelenega dogovora. Vključuje zagotavljanje podpore za povečanje dohodka in odpornosti kmetij, okrepitev podnebnih ukrepov, varstvo naravnih virov, ohranjanje in obnavljanje biotske raznovrstnosti ter krepitev socialno-ekonomskega tkiva podeželskih območij. Strateški načrt SKP vsake države članice, ki se zdaj izvaja, mora izkazati večje ambicije glede okoljskih in podnebnih ukrepov v primerjavi s prejšnjim programskim obdobjem, da bi lahko spremljal prehod. Na tem področju bosta ključnega pomena tudi uporaba novih orodij v SKP in izvajanje na terenu.

Vendar sta ruska instrumentalizacija izvoza hrane in zvišanje mednarodnih cen vzbudila strahove glede prehranske varnosti. V sporočilu Komisije iz marca 2022 z naslovom „Zagotavljanje prehranske varnosti in krepitev odpornosti prehranskih sistemov“ je jasno navedeno, da prehranska varnost v EU ni ogrožena, je pa problematična cenovna dostopnost hrane. V sporočilu so bili predstavljeni kratkoročni ukrepi za podporo prehranski varnosti in kmetijstvu v Ukrajini, svetovni prehranski varnosti ter proizvajalcem in potrošnikom v EU. Komisija je januarja 2023 objavila tudi študijo o dejavnikih prehranske varnosti, ki vsebuje oceno ključnih dejavnikov prehranske varnosti in njihovih medsebojnih povezav, in sicer na podlagi dejstev. Zato je bila potrebna dodatna kratkoročna podpora evropskim kmetom. Vzpostavljen je trden okvir za spremljanje pretresov in prehoda, ki mora potekati usklajeno z dolgoročnim prehodom.

Trenutno je v medinstitucionalnem zakonodajnem postopku več ključnih predlogov. Cilj predloga Komisije iz leta 2022 za novo uredbo o trajnostni uporabi fitofarmaceutskih sredstev je zmanjšati uporabo pesticidov za 50 % do leta 2030 in kemikalije nadomestiti po zaslugi znanja, boljših praks, inovacij in nekemičnih alternativ. Cilj predloga Komisije iz leta 2022 za pravila o obnovi narave je prispevati k povečanju odpornosti in proizvodne zmogljivosti kmetijskih zemljišč ter jezer, rek in morij, da se zagotovi proizvodnja hrane in prehranska varnost. Pozneje je Komisija 5. julija 2023 sprejela dva zakonodajna predloga o rastlinskem in gozdnem razmnoževalnem materialu, da bi sedanjo zakonodajo uskladila s cilji evropskega zelenega dogovora. To bo kmetom zagotovilo visokokakovostna semena, ki zagotavljajo stabilen in trajnosten donos. V okviru istega svežnja je bil predstavljen predlog o novih genomskih tehnikah, ki naj bi prispeval k trajnostnim ciljem zelenega dogovora in strategije „od vil do vilic“.

Vse to kaže, kako zelo smo zavezani spodbujanju trajnostnih kmetijskih praks, zmanjševanju krčenja gozdov, povečevanju biotske raznovrstnosti ter izboljšanju rezultatov na področju prehranske varnosti in prehranskih rezultatov, tako v EU kot v dvostranskim in večstranskim mednarodnim sodelovanjem. EU se opira na dobro razvita in zahtevna pravila. Njihovo izboljšanje bo osrednjega pomena za moje delo v zvezi z nadaljnjimi pobudami, ki so v pripravi:

- če želimo izboljšati obveščanje potrošnikov, olajšati bolj trajnostne odločitve o živilih in s tem prehod na zdravo in trajnostno prehrano, lahko označevanje potrošnikom pomaga pri sprejemanju ozaveščenih odločitev o živilih. Komisija pripravlja številne predloge, ki bodo prispevali k trajnostni porabi hrane, kot

sta zakonodajni okvir za trajnostne prehranske sisteme in pregled uredbe o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom;

- kar zadeva dobrobit živali, Komisija prav tako ukrepa že več kot 40 let, s čimer postopoma izboljšuje življenje živali in v zakonodajo uvaja standarde dobrobiti živali, ki so med najvišjimi na svetu. Dobrobit živali je in bo tudi v prihodnje ena izmed prednostnih nalog Komisije. Komisija zdaj preučuje in skrbno ocenjuje pomembne vidike, vključno s povezanimi stroški in ustreznim trajanjem prehodnega obdobja;
- ni dovolj, če pred škodljivimi snovmi zaščitimo le državljanke in državljane EU. Zato mora biti prepoved proizvodnje nevarnih kemikalij, ki se v EU ne smejo uporabljati, pravno učinkovita, hkrati pa mora biti vzpostavljeno ravnovesje med mednarodno trgovino in visoko ravno varstva okolja. Da bi zagotovili trden zakonodajni predlog, Komisija potrebuje več časa za preučitev številnih vidikov, ki so bili opredeljeni v tekočih pripravah. Najprej moramo oceniti uredbo o soglasju po predhodnem obveščanju.

Spodbujanje prispevkov deležnikov je bilo ena mojih glavnih prednostnih nalog. Zbiranje pomislekov, zamisli, povratnih informacij in predlogov za izboljšave od naših državljanov in državljanek, podjetij in drugih deležnikov je ključnega pomena za dobro oblikovanje politik in ohranjanje zaupanja v Evropsko unijo.

Naj poudarim, da smo, odkar sem odgovoren za boljše pravno urejanje, v njegov osrednji del vključili tudi upoštevanje ciljev trajnostnega razvoja in celostnega strateškega predvidevanja ter zagotovili, da se načelo, da se ne škoduje bistveno, v skladu z evropskim zelenim dogovorom uporablja v vseh naših politikah.

4. vprašanje:

Kako nameravate kot pošten posrednik olajšati pogajanja o zakonodaji o obnovi narave, da bi našli kompromisno rešitev, ki bo dobila podporo v Parlamentu in Svetu?

Katere ukrepe iz strategije za biotsko raznovrstnost do leta 2030 nameravate še uresničiti in kdaj bo Komisija predstavila zakonodajni predlog o spremljanju gozdov v EU ter poročanju in zbiranju podatkov o njih?

Obnova narave je bistvena za obrnitev trenda izgubljanja biotske raznovrstnosti in blažitev podnebnih sprememb, povečanje odpornosti ekosistemov in zagotavljanje njihove proizvodne zmogljivosti, med drugim za hrano in materiale iz kmetijstva, gozdarstva in ribištva, ter za boljšo pripravo naših gospodarstev in družb na neizogibne posledice podnebnih sprememb in njihovo prilagoditev nanje. Pravila o obnovi narave so vodilna pobuda stebra biotske raznovrstnosti v okviru evropskega zelenega dogovora in ključni predlog za izpolnitev podnebnih, okoljskih in biogospodarskih ambicij EU. Komisija in tudi jaz kot izvršni podpredsednik za evropski zeleni dogovor bova v celoti izpolnila našo vlogo pri podpori sozakonodajalcema pri teh pogajanjih. Glede tega popolnoma podpiram cilj, da se dogovor doseže še pred koncem letošnjega leta.

Zavedam se, da je oblikovanje dogovora pri tem lahko težavno, vendar sem vesel, da razprave napredujejo v konstruktivnem duhu. Komisija je zelo pozorno prisluhnila vsem pomislekom, ki sta jih izrazila sozakonodajalca, in želi najti konstruktivne rešitve za napredek, kot je poudarjeno v njenem julija poslanem delovnem dokumentu. Svet in Parlament sta si pri številnih vprašanjih zelo blizu in lahko vam zagotovim, da sta kolega komisar Sinkevičius in celotna Komisija zavezana podpori sozakonodajalcema pri iskanju kompromisnih rešitev.

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 je najambicioznejša strategija EU za biotsko raznovrstnost doslej, kar ustreza resnosti izgube biotske raznovrstnosti in s tem povezanih izzivov, s katerimi se soočamo. Komisija je od sprejetja strategije dosegla velik napredek, saj je bila skoraj polovica ukrepov strategije že izvedenih, o številnih zadevah pa potekajo pogajanja. Tak tempo želim ohraniti tudi v prihodnje.

Še naprej bom sodeloval z državami članicami in deležniki, da bi zagotovili, da bo EU na dobri poti, da do leta 2030 uresniči cilje strategije, ki so zaščititi in obnoviti naravo, zmanjšati pritiske in upravljati ekosisteme na bolj trajnosten način. Komisija namerava oceno napredka pri izvajanju objaviti marca 2024. Poleg tega si prizadeva za okrepitev upravljanja biotske raznovrstnosti v EU, povečanje financiranja biotske raznovrstnosti iz javnih in zasebnih virov ter nadaljnjo krepitev zmogljivosti za izvajanje v državah članicah. Izboljšanje odpornosti v zvezi z vodo z obravnavanjem vodnega stresa in pretresov, kot so suša, poplave, onesnaževanje, ter nadaljnje zanesljivo zagotavljanje varne in čiste vode. Delo v zvezi s to novo pobudo bo zame med prednostnimi nalogami prihodnjih mesecev. Zlasti v zvezi z **gozdovi** je to poletje znova pokazalo, kako lahko podnebne spremembe in izguba biotske raznovrstnosti uničujoče vplivajo na gozdove EU ter neposredno

negativno vplivajo na življenje in možnosti ljudi za preživljanje, na podeželske skupnosti in biogospodarstvo. Oblikovalci politik ter gozdarji in upravljavci zemljišč imajo koristi od okvira, ki jim omogoča, da ukrepajo v odziv na nove pritiske, hkrati pa zagotavljajo, da so gozdovi odporni in lahko še naprej opravljajo svoje raznotere funkcije. Od predstavitve strategije Komisije za gozdove do leta 2030 julija 2021 so bile objavljene smernice o starorastnih gozdovih, pogozdovanju in ponovnem pogozdovanju, gospodarjenju z gozdovi, ki je bližje naravi, in plačilnih shemah za storitve gozdnih ekosistemov. Priprave na predlog za opazovanje gozdov s strani EU, poročanje o njih in zbiranje podatkov so trenutno v zaključni fazi in bi se lahko kmalu zaključile.

5. vprašanje:

Kako vidite svojo vlogo pri usklajevanju podnebnih ukrepov, zlasti pri določitvi cilja za leto 2040, ter zagotavljanju skladnosti politik in sinergij?

Katere izzive pričakujete pri izvajanju mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah in kako se jih nameravate lotiti v vlogi izvršnega podpredsednika, pristojnega za zeleni dogovor?

Ko sem bil v času prejšnje Komisije podpredsednik, pristojen za energetske unijo, sem spoznal, v kolikšni meri so za boj proti podnebnim spremembam potrebna velika prizadevanja v večini gospodarskih sektorjev. Danes to velja še toliko bolj, ker si prizadevamo približati idealu ničelne stopnje neto emisij v svetu. To spoznanje bo vodilo moj mandat izvršnega podpredsednika za evropski zeleni dogovor.

Podnebni ukrepi terjajo prizadevanja za blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Presegajo zgolj gospodarske in okoljske ukrepe, saj zajemajo tudi socialne ukrepe, pri čemer je za pravičen prehod nujno potrebna solidarnost v državah članicah in med njimi. Povedano drugače, za uspešne podnebne ukrepe je potrebno veliko skrbnega usklajevanja. In naredil bom vse, kar je v moji moči, da bi k temu prispeval.

Podnebni ukrepi ne morejo biti uspešni brez ukrepanja na vseh področjih zelenega dogovora. Kot izvršni podpredsednik za evropski zeleni dogovor, pa tudi kot izvršni podpredsednik, pristojen za boljše pravno urejanje v okviru Komisije, nameravam v celoti izkoristiti svoj položaj in zagotoviti sinergije med vsemi politikami Komisije. Dosegli smo napredek, vendar je prostora zanj še veliko, na primer z okrepitevijo naših prizadevanj za zmanjšanje upravnega bremena ali z analizo učinka naših predlogov na podnebno nevtralnost in odpornost proti podnebnim spremembam, kot zahtevajo podnebna pravila.

Z dialogi o čistem prehodu bom okrepil dialog z našimi industrijskimi sektorji v celotni vrednostni verigi, vključno z razpravo o regulativnih ovirah in ozkih grlih ter priložnostih za okrepitev razsežnosti industrijske politike pri tekočih pobudah in o potrebah po dolgoročni podpori politike.

Prav tako bom preučil, kako bi lahko boljše izkoristili sredstva EU za zagotavljanje potrebne podpore za prehod, pri čemer bom preučil, kako okrepiti vlogo našega sklada za inovacije, ki je največji sklad za čisto tehnologijo na svetu, preučil, kako lahko SKP pomaga postaviti temelje za pravičen prehod v sektorju kmetijstva, gozdarstva in druge rabe zemljišč, poleg tega pa bom sodeloval s komisarjem za kohezijo in reforme, da bi pospešili uporabo Sklada za pravični prehod.

V tem duhu bom vodil tudi usklajevanje priprav na **cilj za leto 2040**. Kot izvršni podpredsednik za zeleni dogovor in boljše pravno urejanje bo med mojimi zadolžitvami tudi skrb za pripravo zanesljive in celovite ocene učinka, ki bo obravnavala okoljske, pa tudi socialne in gospodarske posledice različnih ciljev in poti do leta 2040.

Zagotovil bom, da bom preučil vsa priporočila, ki jih je nedavno podal Evropski znanstveni svetovni odbor za podnebne spremembe, ter analiziral najrazličnejše učinke po vsej EU, v vseh sektorjih in za različne deležnike, zlasti naše državljane in MSP.

To bo omogočilo informirano razpravo o podnebnju na evropskih volitvah in pripravo uradnega zakonodajnega predloga naslednjega kolegija. Poskrbeti moramo, da bomo s ciljem za leto 2040 ostali na poti, ki nas bo pripeljala do podnebne nevtralnosti do leta 2050.

Mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah (CBAM) je del svežnja „Pripravljeni na 55“, ki bo EU omogočil, da izpolni svoje mednarodne zaveze iz Pariškega sporazuma. Ta mehanizem je naše prelomno orodje za določanje poštene cene emisij ogljika pri proizvodnji ogljično intenzivnega blaga, ki vstopa v EU, in za spodbujanje čistejše industrijske proizvodnje v državah nečlanicah EU. Postopna uvedba mehanizma je usklajena s postopnim opuščanjem brezplačnega dodeljevanja pravic v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), da se podpre razogljičenje industrije EU.

Mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah se bo uvajal postopoma in se bo sprva uporabljal le za izbrano blago z visokim tveganjem selitve virov CO₂, in sicer v sektorjih železa in jekla, cementa, gnojil, aluminija in proizvodnje električne energije. V obdobju 2023–2025 bo veljal poenostavljen sistem, ki bo vključeval

obveznosti poročanja o emisijah, vgrajenih v zadevni uvoz. Mehanizem je novo orodje, prehodno obdobje, ki se je začelo 1. oktobra, pa za vse deležnike pomeni fazo učenja.

Kot doslej bo delo Komisije za izvajanje CBAM še naprej temeljilo na stalnem dialogu z vsemi zadevnimi stranmi, torej z nacionalnimi organi, upravljavci, deklaranti ali tretjimi državami, ki so pripravljene razumeti mehanizem in ga upoštevati. Pri izvajanju mehanizma se bodo upoštevali tudi dialogi v okviru dialogov o čistem prehodu za razogljičenje industrije, kot je bilo napovedano v govoru predsednice o stanju v Uniji.

Prihodnje leto bo torej leto izvajanja in ocenjevanja. V tej fazi bo Komisija zbirala podatke in informacije od uvoznikov blaga CBAM ter preverjala točnost četrletnih poročil CBAM. Zbrane informacije bodo vključene v pregled mehanizma do leta 2025, tj. pred uvedbo finančnih obveznosti v okviru CBAM od leta 2026. Komisija bo zlasti analizirala učinek CBAM na selitev virov CO₂, vključno z izvozom, zajetimi sektorji, mednarodno trgovino in najmanj razvitimi državami, ter ocenila možnost razširitve njegovega področja uporabe (tako glede sektorjev kot glede emisij). Komisija bo analizirala tudi kakovost podatkov in raven skladnosti s pravili CBAM. Ta analiza bo podlaga za razmislek o morebitni spremembi uredbe do konca leta 2025.

V prehodnem obdobju bomo pripravljali tudi sekundarno zakonodajo, da bi določili pravila za fazo dokončne uvedbe, ki se bo začela 1. januarja 2026.

Pomembno je, da je CBAM del širšega sklopa politik za pomoč državam članicam pri razogljičenju njihove industrije. To vključuje delo sklada za inovacije in sklada za modernizacijo, ki podpirata naložbe v razogljičenje sektorjev, ki so zelo pomembni za sistem trgovanja EU in CBAM. Prepričan sem, da bo ta tema podrobno obravnavana v načrtovanih dialogih z industrijo o razogljičenju.